

Λεμόνια από τη λεμονιά σας;

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Με λίγη προσοχή και παρά τις ευαισθησίες της, μπορείτε να χαίρεστε τη λεμονιά σας για πολλά χρόνια.

Με ζουμερούς καρπούς και άνθη συνώνυμα της αγνότητας, το δέντρο της γεύσης χωράει σε κάθε κήπο, αλλά και στη γλάστρα μοσχομυρίζοντας όλες τις εποχές του χρόνου.

Το γένος *Citrus* (Κίτρος ή Κιτρέα) της οικογένειας *Rutaceae*, στο οποίο ανήκει η λεμονιά, περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα γνωστά μας εσπεριδοειδή. Η λεμονιά κατάγεται πιθανώς από τις υποτροπικές περιοχές της ΝΑ Ασίας και είναι γνωστή στους επιστήμονες με τη λατινική ονομασία *Citrus limon*. Η καλλιέργειά της έφτασε στη Μεσόγειο από τους Αραβες μεταξύ 1000 και 1200 μ.Χ. Στις μέρες μας καλλιεργείται στις παραμεσόγειες χώρες, στις ΗΠΑ, στην Αργεντινή, στη Ν. Αφρική και αλλού. Κάποιοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η λεμονιά πιθανώς είναι υβρίδιο μεταξύ των *Citrus medica* (κιτριά) και *Citrus aurantiifolia*. Οι λεμονιές είναι δέντρα που δεν ξεπερνούν σε ύψος τα 6 μέτρα, έχουν κοντά και ισχυρά αγκάθια στους βλαστούς και βαθυπράσινα φύλλα. Τα εύοσμα άνθη τους είναι ερμαφρόδιτα (διγενή) ή μόνο αρσενικά, έχουν πολυάριθμους στήμονες και πέταλα λευκά εσωτερικά και κοκκινωπά εξωτερικά. Ο καρπός της λεμονιάς, το λεμόνι, είναι μία ωοειδής ή επιμήκης ράγα, με μαστοειδή απόληξη και κίτρινο χρώμα κατά την ωρίμανση.

Ποικιλίες

Υπάρχουν πολλές καλλιεργητικές ποικιλίες λεμονιάς, αλλά και υβρίδιά της με άλλα είδη του γένους Citrus. Ποικιλίες λεμονιάς που θα βρείτε σε ελληνικά φυτώρια είναι οι παρακάτω: Αδαμοπούλου, Βακάλου, Ζαμπετάκη, Μαγλήνη ή Μαγληνό, Χονδρολεμονιά, Eureka, Interdonato, Lisbon, Verna ή Berna κ.ά. **Lisbon** Πολύ παραγωγική ποικιλία. Τα δέντρα της έχουν πλούσιο φύλλωμα, πολλά αγκάθια και είναι ανθεκτικότερα στο κρύο. Έχει καρπούς μεγάλους, με λίγα σπέρματα και μεγάλη περιεκτικότητα σε χυμό.

Interdonato Πρώιμη ιταλική ποικιλία της οποίας η συγκομιδή αρχίζει από το τέλος Αυγούστου. Είναι μονόφορη, αρκετά παραγωγική και συνήθως χωρίς αγκάθια. Έχει καρπό με λίγα σπέρματα, κυλινδρικό, λείο και πλούσιο σε χυμό.

Eureka δημιουργήθηκε στην Καλιφόρνια γύρω στο 1850. Είναι ποικιλία δίφορη, λιγότερο ανθεκτική στο ψύχος, αλλά πολύ παραγωγική. Τα δέντρα της δεν έχουν αγκάθια και οι καρποί της είναι μεγάλου μεγέθους, με λίγα σπέρματα και πλούσιοι σε χυμό. Η συγκομιδή αρχίζει από το τέλος του χειμώνα.

Χονδρολεμονιά είναι δίφορη και έχει καρπούς μετρίου ή μεγάλου μεγέθους, χωρίς σπέρματα, με χονδρή γευστική φλούδα και πλούσιο χυμό.

Verna (Berna) Τα δέντρα της είναι μεγάλα και δεν έχουν αγκάθια. Είναι ποικιλία δίφορη με καρπούς μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους, που έχουν λίγα σπέρματα και χυμό λιγότερο ξινό.

Αδαμοπούλου η ποικιλία αυτή είναι πολύφορη και έχει καρπό μετρίου ή μεγάλου μεγέθους, με σάρκα χωρίς σπέρματα (κουκούτσια), πλούσια σε χυμό.

Ιδιότητες – Χρήσεις

Ο πλούσιος σε βιταμίνη C, ξινός χυμός του λεμονιού χρησιμοποιείται ως άρτυμα, δίνοντας γεύση και άρωμα στα φαγητά, στα γλυκά και στα ποτά, αλλά και ως συντηρητικό. Τα λεμόνια χρησιμοποιούνται στη ζαχαροπλαστική, είτε για να αρωματίζουν γλυκά είτε για την παρασκευή μαρμελάδας (μόνα τους ή με άλλα εσπεριδοειδή) και γλυκών του κουταλιού. Ο χυμός του λεμονιού χρησιμοποιείται και στην ποτοποιία (σε αναψυκτικά και ηδύποτα). Το εξωτερικό δερματώδες περικάρπιο του λεμονιού, δηλαδή η φλούδα, χρησιμοποιείται στην παραγωγή αρωματικού λαδιού (αιθέριο έλαιο). Αιθέρια έλαια με ευρεία χρήση στην αρωματοποιία, στη σαπωνοποιία, αλλά και στην κοσμετολογία παράγονται και από άλλα μέρη του φυτού (φύλλα, νεαρούς βλαστούς, άνθη, ανώριμους καρπούς, σπέρματα). Το λεμόνι θεωρείται ότι έχει φαρμακευτική δράση, καθώς έχει διουρητικές, αντιασθματικές, απολυμαντικές, αντιμικροβιακές και άλλες

ιδιότητες. Λόγω της μεγάλης ποσότητας βιταμίνης C που περιέχει, ενδείκνυται για την καταπολέμηση του σκορβούτου, των κρυολογημάτων, ενώ έχει ευεργετικές ιδιότητες έναντι των στομαχικών διαταραχών και της δυσπεψίας. Τέλος, ως σύμβολο αγνότητας, τα άνθη της λεμονιάς χρησιμοποιούνται και στις γαμήλιες τελετές.

Ασθένειες

Οι λεμονιές είναι ευαίσθητα δέντρα και προσβάλλονται από ασθένειες που οφείλονται σε μύκητες όπως η σήψη του ξύλου και του λαιμού (της βάσης του δέντρου), η κομμίωση, η ανθράκωση, η κορυφοξήρα και σε ασθένειες που οφείλονται σε ζωικούς οργανισμούς όπως ο ψευδόκοκκος, οι ψώρες, ο εριώδης (αλευρώδης), η μύγα της Μεσογείου, ο φυλλοκνίστης, τα ακάρεα, οι αφίδες (μελίγκρες) και οι νηματώδεις σκώληκες.

Κορυφοξήρα είναι από τις σοβαρότερες ασθένειες των εσπεριδοειδών. Προκαλείται από τον μύκητα *Deuterophoma tracheiphila* και εκδηλώνεται συνήθως με την απότομη ξήρανση των ακραίων βλαστών. Αντιμετωπίζεται με κλάδεμα των προσβεβλημένων κλάδων (σε αρχικά στάδια) και ψεκασμούς με χαλκούχα σκευάσματα. Από τις πλέον ανθεκτικές στην κορυφοξήρα είναι οι ποικιλίες Αδαμοπούλου και Lisbon.

Ανθράκωση κοινή ασθένεια, η οποία προσβάλλει κυρίως δέντρα απεριποίητα. Τα συμπτώματα μοιάζουν με της κορυφοξήρας, ενώ στους καρπούς εμφανίζεται με τη μορφή ξηρών σκουρόχρωμων κηλίδων.

Ψευδόκοκκος (*Planococcus citri*) είναι πολύ διαδεδομένο ημίπτερο έντομο, που προσβάλλει όλα τα φυτικά τμήματα. Αντιμετωπίζεται με την αραίωση του φυλλώματος και με ψεκασμό με θερινό πολτό (καταστήματα γεωργικών ειδών).

Εριώδης (*Aleurothrixus floccosus*) είναι έντομο και προσβάλλει τα φύλλα και τους καρπούς των εσπεριδοειδών. Αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο με τον ψευδόκοκκο.

Φυλλοκνίστης (*Phyllocnistis citrella*) είναι έντομο (λεπιδόπτερο) που εμφανίστηκε σχετικά πρόσφατα στη χώρα μας, αλλά έχει δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην καλλιέργεια των εσπεριδοειδών. Οι προνύμφες του (κάμπιες) τρέφονται με τα νεαρά φύλλα και τους νεαρούς βλαστούς σχηματίζοντας οφιοειδείς στοές.

Οι **τετράνυχτοι (ακάρεα)** και οι **αφίδες** (μελίγκρες) προσβάλλουν όλα τα μέρη του φυτού (φύλλα, βλαστούς και καρπούς) τα οποία απομυζούν.

Θεραπεία χωρίς φυτοφαρμακα Για την καταπολέμησή τους χωρίς τη χρήση φυτοφαρμάκων μπορεί να γίνει ψεκασμός με ένα διάλυμα πράσινου σαπουνιού και οينوπνεύματος σε νερό. Σε ένα λίτρο νερό διαλύετε δύο κουταλιές πράσινο σαπούνι, προσθέτοντας μια κουταλιά φωτιστικό (μπλε) οινόπνευμα. Ψεκάζετε τα προσβεβλημένα φυτά 1-2 φορές την εβδομάδα μέχρι να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα.

Καλλιέργεια

Θέση Οι λεμονιές προτιμούν ηλιόλουστες θέσεις, που δεν εκτίθενται σε ισχυρούς ανέμους. Ευδοκιμούν σε όλα σχεδόν τα εδάφη, από τα αμμώδη έως τα αργιλώδη, αλλά προτιμούν τα καλά αεριζόμενα, με καλή αποστράγγιση, νοτερά και μη αλατούχα εδάφη. Οι λεμονιές είναι ευπαθείς στο κρύο και καταστρέφονται από τις χαμηλές θερμοκρασίες και τον παρατεταμένο παγετό. Επίσης, είναι ευαίσθητες στις παρατεταμένες υψηλές θερμοκρασίες, όταν συνοδεύονται από χαμηλή υγρασία.

Στη γλάστρα Είναι φυτό που μπορεί να ευδοκιμήσει και σε μεγάλη γλάστρα στο μπαλκόνι. Ιδανικές για την καλλιέργεια σε γλάστρα είναι οι νάνες ποικιλίες, των οποίων το ύψος δεν ξεπερνά τα 2 μέτρα.

Φύτεμα

Στον κήπο • Αρχικά σκάβετε έναν λάκκο με πλάτος διπλάσιο από το πλάτος της γλάστρας του φυτού που πρόκειται να μεταφυτέψετε και με βάθος μέχρι μιάμιση φορά μεγαλύτερο από το ύψος της. • Τοποθετείτε το φυτό στη μέση του λάκκου και, αν θέλετε, γύρω από την μπάλα χώματος προσθέτετε μία χούφτα οργανικού λιπάσματος. • Αναμειγνύετε το χώμα που βγάλατε από τον λάκκο με κομπόστ ή καλά χωνεμένη κοπριά σε αναλογία 2 προς 1. • Γεμίζετε τον λάκκο με το χώμα μέχρι το επίπεδο του εδάφους. • Περιμετρικά του κορμού ανυψώνετε το χώμα και σχηματίζετε μια κοιλότητα. • Γεμίζετε σιγά σιγά την κοιλότητα με νερό και περιμένετε μέχρι να απορροφηθεί. • Επαναλαμβάνετε τη διαδικασία ποτίσματος άλλες δύο φορές. • Ποτίζετε το φυτό τακτικά (1-2 φορές εβδομαδιαίως) τις πρώτες έξι βδομάδες. • Αν η περιοχή έχει κοκκινόχωμα ή αλκαλικά εδάφη με κακή αποστράγγιση, επιλέγετε λεμονιές εμβολιασμένες σε υποκείμενα νεραντζιάς (*Citrus aurantium*) ή *Citrus volkameriana* γιατί είναι πιο ανθεκτικά.

Στη γλάστρα • Αν θέλετε να φυτέψετε λεμονιά στο μπαλκόνι σας, διαλέγετε μία αρκετά μεγάλη γλάστρα. • Χρησιμοποιείτε είτε έτοιμο φυτόχωμα για οπωροφόρα

δέντρα είτε κοινό χώμα που έχετε αναμείξει με κομπόστ. • Εμπλουτίζετε το χώμα με λίπασμα τύπου 5-10-20 ή οργανικό λίπασμα. • Στη βάση της γλάστρας βάζετε ελαφρόπετρα ή άλλο αδρανές υλικό για καλή αποστράγγιση του χώματος. • Προσθέτετε το μισό από το χώμα και πάνω του τοποθετείτε το φυτό. Συμπληρώνετε το υπόλοιπο χώμα έως 10 εκατοστά από το χείλος της γλάστρας. Ποτίζετε καλά.

Πολλαπλασιασμός

Οι λεμονιές πολλαπλασιάζονται με μοσχεύματα αλλά συνηθέστερος είναι ο εμβολιασμός (ενοφθαλμισμός) της επιθυμητής ποικιλίας σε υποκείμενα άλλων εσπεριδοειδών, συνήθως νεραντζιάς.

Κλάδεμα

Οι λεμονιές κλαδεύονται στο τέλος Φεβρουαρίου και τον Μάρτιο. Καλό είναι να αποφεύγετε το υπερβολικό κλάδεμα, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων κλάδων και μπορεί να αποβεί σε βάρος της καρποφορίας. Περιοριστείτε σε κλάδεμα διαμόρφωσης ή μορφοποίησης και στην απομάκρυνση των νεκρών και κατεστραμμένων βλαστών. Στο κλάδεμα διαμόρφωσης δίνετε στο φυτό σχήμα κυπελλοειδές, αφαιρώντας τους κλάδους που κατευθύνονται προς το εσωτερικό. Έτσι επιτυγχάνεται ο καλύτερος αερισμός και φωτισμός του δέντρου. Περιορίζετε το ύψος του δέντρου για να είναι πιο εύκολη η συγκομιδή και οι άλλες εργασίες. Αφαιρείτε τα ξερά, σπασμένα ή προσβεβλημένα κλαδιά. Αφαιρείτε επίσης όλους τους «λαίμαργους» βλαστούς, δηλαδή τα κλαδιά με γρήγορη, κατακόρυφη ανάπτυξη, γιατί στερούν από το δέντρο θρεπτικά συστατικά και νερό. Για το κλάδεμα χρησιμοποιείτε κλαδευτήρι για τα μικρά κλαδιά και πριόνι για τα μεγαλύτερα. Επειδή οι μεγάλες τομές μπορεί να αποτελέσουν αιτία προσβολής του δέντρου, φροντίστε τες με πάστα επούλωσης (σε καταστήματα γεωργικών ειδών). Πριν από το κλάδεμα μαζεύετε τους ώριμους καρπούς. Τα άρρωστα κλαδιά που αφαιρέσατε καλό είναι να τα καταστρέψετε καίγοντάς τα.

Πότισμα

Η ποσότητα του απαιτούμενου νερού εξαρτάται από τη θερμοκρασία, τους ανέμους και την υγρασία της περιοχής, από την ποσότητα και την ετήσια κατανομή των βροχοπτώσεων και από τη σύσταση του εδάφους. Τα νεαρά δέντρα ποτίζονται 2 φορές εβδομαδιαίως. Τα μεγάλα δέντρα λιγότερο τακτικά ανάλογα με την εποχή. Το καλοκαίρι ποτίζετε κάθε 8-12 ημέρες. Τον υπόλοιπο χρόνο, όταν ο καιρός είναι πιο ψυχρός και πιο υγρός, αραιότερα ή και καθόλου. Οι λεμονιές που βρίσκονται σε γλάστρες χρειάζονται τακτικότερο πότισμα από αυτές που βρίσκονται στο έδαφος, αλλά αυτό εξαρτάται από διάφορους παράγοντες (μέγεθος γλάστρας, άνεμοι, θερμοκρασία, αποστράγγιση του χώματος). Εκείνο που

πρέπει να θυμάστε είναι ότι το υπερβολικό πότισμα είναι εξίσου επιβλαβές με την ξηρασία.

Λίπασμα

Για να έχετε καλύτερη παραγωγή λιπαίνετε τις λεμονιές κάθε μήνα ή τουλάχιστον κάθε έξι βδομάδες από τον Φεβρουάριο έως τον Αύγουστο. Οι λεμονιές που αναπτύσσονται σε γλάστρες λιπαίνονται κάθε 15 ημέρες. Καλό είναι να μη λιπαίνουμε κατά τη διάρκεια των ψυχρών μηνών. Τα λιπάσματα που θα χρησιμοποιήσετε πρέπει να είναι πλούσια σε άζωτο και να έχουν τα απαραίτητα ιχνοστοιχεία, όπως μαγνήσιο, ψευδάργυρο, χαλκό, σίδηρο. Προτού λιπάνετε θα πρέπει να έχετε ποτίσει τα φυτά σας.

Κόστος

Στα φυτώρια μπορείτε να βρείτε λεμονιές που κοστίζουν από 10 ευρώ (για δέντρα ηλικίας 2 ετών), ενώ η τιμή ανεβαίνει ανάλογα με το μέγεθος και την ηλικία (περίπου 70 ευρώ κοστίζει ένα δέντρο ηλικίας 6 ετών).

Με λίγη προσοχή και παρά τις ευαισθησίες της, μπορείτε να χαίρεστε τη λεμονιά σας για πολλά χρόνια.

Μπαζός Γιάννης

Πηγή: tovima.gr